

Tolerant en gastvrij Gelderland

Het asielzoekervraagstuk staat de laatste jaren hoog op de politieke agenda en leidt tot heftige discussies maar eigenlijk is het opvangen van asielzoekers in Gelderland al eeuwenoud.

In de stad Culemborg bijvoorbeeld werden vanaf 1550 asielzoekers opgevangen. Het begrip asiel zoeken had toen nog wel een iets andere betekenis dan nu. In 1550 kreeg Culemborg van keizer Karel de V het recht tot vrijgeleide. Culemborg werd een vrijstad, dat wil zeggen dat failliete kooplieden die hun schuldeisers ontvluchten of mannen die in een duel hun tegenstander hadden

gedood in Culemborg veilig waren. Ook jongelui die heimelijk in weerwil van hun ouders elkaars echtelieden speelden en vrouwen die voor hun dronken of gewelddadige echtgenoot moesten uitwijken vonden hier een veilig onderkomen.

Deze vluchtelingen meldden zich aan de poort en vroegen asiel aan de drost die vervolgens in overleg met schout en grafelijke raden al dan niet toestemde. Om toestemming te krijgen was een geldsom vereist die werd verdeeld over diegene die beslisten. Geen asiel betekende geld terug maar ook geen veilig onderkomen.

Culemborg heeft in de loop der eeuwen 587 mensen asiel verleend en is er trots op vrijstad te zijn. Zo nu en dan meldde zich ook een bekende landgenoot aan de poort die de eigen omgeving moest ontvluchten. Catharina van der Dussen is een van hen, zij verliet in 1733 echtgenoot Damas van Slingelandt, burgemeester in Amsterdam en meldde zich aan de poort van Culemborg.

<break></break>

Of je uiteindelijk geaccepteerd werd door de plaatselijke bevolking was afhankelijk van de reden van de asielaanvraag. Vrouwen die vluchtten voor hun dronken of gewelddadige echtgenoten, zoals Catharina, hadden het een stuk makkelijker dan jongemannen die in een duel de tegenstander hadden gedood. De kerk speelde in deze acceptatie een grote rol.

In de 17e eeuw kreeg het begrip vluchteling een nieuwe dimensie toen duizenden Hugenoten uit Frankrijk hun heil zochten in het protestants vriendelijker klimaat van ons land. De Katholieke Lodewijk de XIV maakte in 1685 het Edict van Nantes ongedaan waarin Koning Hendrik IV in 1598 had vastgelegd dat Hugenoten recht hadden op het uitoefenen van hun geloof. Massaal sloegen de Hugenoten op de vlucht en vestigden zich elders. Nederland bracht ruim 100.000 Franse vluchtelingen onder destijds, 10.000 van hen vonden hun heil in Gelderland. Nederland had een zeker belang bij het huisvesten van deze vaak hoog opgeleide en kapitaalcrachtige asielzoekers. Een groot deel van hen is nooit meer naar Frankrijk teruggekeerd.

De Vreemdelingenwet van 1849 reguleerde de toestroom van heilzoekenden enigszins. Iedereen moest nu een geldig paspoort kunnen tonen en in eigen onderhoud kunnen voorzien. Voorheen was er sprake van enige willekeur en dat werd hiermee voorkomen.

Toch werd deze wetgeving in crisistijden snel terzijde geschoven en stond de opvang van hulpzoekenden voorop. Ten tijde van WO I stroomden grote groepen Belgen de grens over, zij werden professioneel ondergebracht in een kamp Bij Ede dat niets te wensen overliet. Kort na de wapenstilstand in 1918 keerden het merendeel van de zuiderburen terug naar eigen land.

In de periode na WO I waren de landsgrenzen zo goed als gesloten dankzij de armoede en werkeloosheid van de eigen bevolking. Op vele plaatsen langs de grens werd tevergeefs om toegang gevraagd door vele Duitse joodse vluchtelingen die het regime van Hitler vanaf 1933 ontvluchtten. Plaatsten als Dinxperlo openden de poort wel en lieten vele joden binnen. De strengere grenscontroles die in 1936 werden ingevoerd maakte frustreren deze hulpacties. Toch zijn uiteindelijk honderden Duitse joden via Dinxperlo ons land binnengekomen.

Ook vele Hongaren die in 1956 vluchtend door Europa trokken vonden uiteindelijk asiel in Nederland nadat Rusland op 23 oktober van dat jaar Boedapest binnenviel. Maar de stroom van vluchtelingen nam in de loop van de jaren dusdanige proporties aan dat de opvang problematisch werd. Het dieptepunt van deze opvangproblemen deed zich voor in 1998 in Ermelo. Het nieuws werd dagen lang beheerst

door beelden van asielzoekers die werden opgevangen in legertenten. Hele gezinnen tot aan de enkels in de modder in lekkende tenten. De hele bevolking was het erover eens dat het zo niet langer kon. In ijltempo werden elders betere opvangplaatsen georganiseerd.

Inmiddels zijn er overal in ons land asielzoekerscentra voorzien van de benodigde faciliteiten dat is het punt niet. De vraag is of voor de mensen die er verblijven de grens open gaat of gesloten blijft. In die zin zet de geschiedenis zich voort die gekenmerkt wordt door het afwisselen van open en gesloten landsgrenzen of in een verder verleden stadsgrenzen.